

บทความวิจัย (Research Article)**การวิเคราะห์กระบวนการจัดทำบัญชีครัวเรือน****The Analysis of Household Accounting Process**สุนทรีย์ ตั้งศรีวงศ์¹Suntaree Tungsrivong¹**บทคัดย่อ**

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาในการจัดทำบัญชีครัวเรือนและพัฒนาระบบการจัดทำบัญชีครัวเรือนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ผลการวิจัยพบว่าการดำเนินโครงการด้านการทำความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของโครงการอยู่ในระดับปานกลาง ทำให้ผู้ร่วมโครงการขาดความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของโครงการ ด้านการติดตามสนับสนุนและดำเนินการนำข้อมูลไปใช้อยู่ในระดับน้อย และพบว่าในแต่ละหมู่บ้านมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือนไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้ผลจากการเข้าร่วมสังเกตการณ์การประชุมของเจ้าหน้าที่รัฐและการสัมภาษณ์เชิงลึกสอดคล้องกับผลการวิจัยที่ได้จากแบบสอบถาม โดยพบปัญหาในเรื่องของการขาดการติดตามโครงการ นอกจากนี้ยังพบว่าโครงการขาดการการวัดผลและประเมินผลโครงการ

ในด้านการพัฒนาระบบการจัดทำบัญชีครัวเรือน ภาครัฐควรให้ความสำคัญกับปัจจัยทั้ง 3 ปัจจัย ได้แก่ ข้อมูลนำเข้า กระบวนการ และผลงาน ควรมีกระบวนการสร้างความรู้ความเข้าใจ การติดตามและประเมินผลโครงการ และควรมีการปรับปรุงแบบของแบบบันทึกเพื่อให้สะดวกต่อครัวเรือนในการบันทึกให้มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ควรมีการดำเนินโครงการอย่างต่อเนื่อง มีการนำเอาข้อมูลบัญชีครัวเรือนที่ได้ไปใช้ในการวิเคราะห์ปัญหาของครัวเรือน และมีการส่งข้อมูลย้อนกลับ เพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาและการพัฒนาที่ยั่งยืนร่วมกันต่อไป

คำสำคัญ: บัญชีครัวเรือน**Abstract**

The objectives of this study were to find the problems and to develop the household accounting system. The results from survey shows that the understanding of project implementation was at the moderate level indicating that project members were uncertain with the objectives of project. This could be that the participants did not have sufficient supporting system and had the unused accounting data collected from household, so these made the participants unclear of what they did in the project. Besides, the villagers' opinions were not different. The results from depth interview and the observation on government meeting are consistent with the results from the survey. The lack of monitoring and evaluating were found.

To develop the household accounting system, the government should focus on three factors; input, process, and output of the project. Moreover, the project evaluation should be added. The result also shows

¹ สาขาวิชาการบัญชี คณะวิทยาการจัดการและสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา 56000

¹ Accounting, School of Management and Information Sciences, University of Phayao, Phayao Province 56000

Corresponding author, E-mail : suntareekeng@gmail.com

that the households need more simply process of recording. Moreover, the accounting information should be analyzed and sent it back to the community so that they can use the information to solve their problems together with the government for the sustainable development.

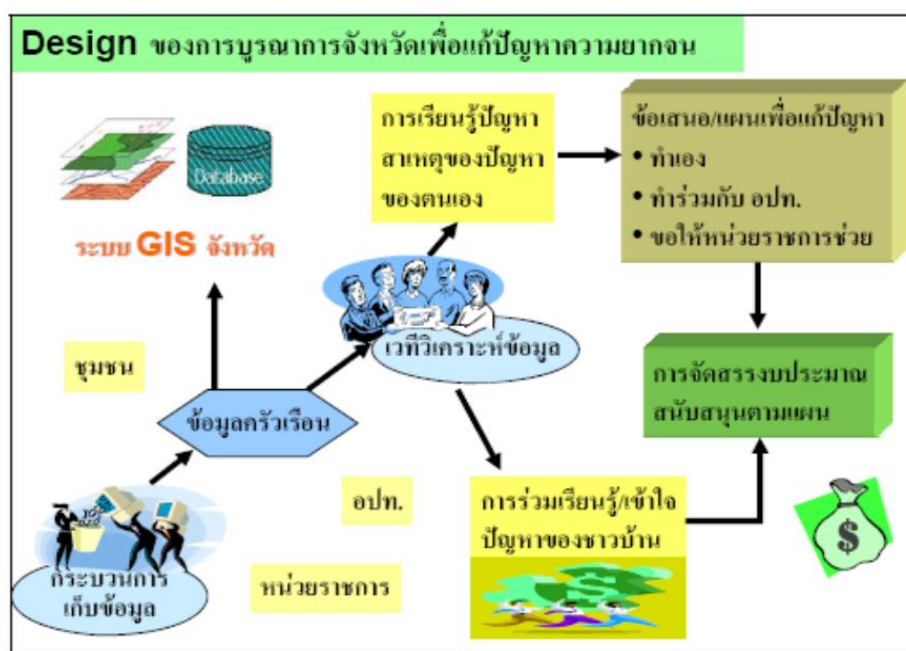
Keywords: Household Accounting

บทนำ

กระทรวงมหาดไทยได้ใช้การจัดทำบัญชีครัวเรือนเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการเข้าถึงปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของประชาชน ภายใต้โครงการบำบัดทุกข์บำรุงสุขได้กำหนดให้ครัวเรือนเป็นผู้นำที่กรายรับ-รายจ่ายของครัวเรือนเอง ข้อมูลที่ได้บันทึกจะถูกเก็บรวบรวมและนำไปบันทึกลงในโปรแกรม

ประมวลผลข้อมูลที่ อบต.หรือเทศบาล หลังจากนั้นจะมีการประมวลผลข้อมูลและจัดเวทีเรียนรู้ร่วมกันในระดับหมู่บ้านและตำบลเพื่อวิเคราะห์ถึงปัญหา สาเหตุ และแนวทางการแก้ไขปัญหาของชุมชน เพื่อนำไปสู่กระบวนการในการแก้ปัญหาอย่างตรงจุดและตรงตามความต้องการ ควบคู่ไปกับการการพัฒนาหมู่บ้านชุมชนด้วยสมาชิกในชุมชนเองดังที่แสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 : (ที่มา : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย [4])

ภาพที่ 1 แสดงให้เห็นว่าหากจุดเริ่มของกระบวนการนั้นคือการจัดทำบัญชีครัวเรือนไม่เกิดการนำไปปฏิบัติ หรือไม่สัมฤทธิ์ผลตามที่คาดหวัง จะไม่นำไปสู่เป้าหมายเชิงคุณภาพสุดท้าย อย่างที่ภาครัฐต้องการให้เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการบำบัดทุกข์บำรุงสุข นั่นคือ การรู้จักแก้ปัญหาและการพึ่งพาตนเองของครัวเรือน รวมถึงความช่วยเหลือจากภาครัฐที่ตรงจุด

แม้ว่าการจัดทำบัญชีครัวเรือน จะทำให้เกิดการจัดการการเงินภายในครัวเรือนเหมือนมีกระจกส่องตัวเอง แต่จนถึงปัจจุบันการจัดทำบัญชีครัวเรือนก็ยังไม่เป็นที่แพร่หลาย เนื่องมาจากสาเหตุหลายประการด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นจากฝ่ายผู้ดำเนินโครงการ หรือจากตัวครัวเรือนเองที่ยังไม่มีความเข้าใจในการจัดทำบัญชีครัวเรือนและยังมองไม่เห็นถึงประโยชน์ในการจัดทำบัญชีครัวเรือนจึงไม่ทำการจดบันทึก [1, 2, 3] ไม่สามารถสร้างการเรียนรู้ หรือไม่สามารถนำข้อมูล

บัญชีครัวเรือนที่จัดบันทึกไว้มาวิเคราะห์เพื่อแก้ไข ปัญหาครัวเรือนหรือใช้ในการวางแผนการดำเนินชีวิตต่อไปอย่างที่ได้ตั้งเป้าประสงค์ของโครงการ

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงปัญหาและพัฒนาระบบการจัดทำบัญชีครัวเรือน ซึ่งผลการศึกษาที่ได้สามารถนำไปปรับใช้เพื่อเพิ่มโอกาสในการดำเนินโครงการจัดทำบัญชีครัวเรือนให้ประสบผลสำเร็จได้ต่อไป

วัตถุประสงค์และวิธีการศึกษา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดพื้นที่ในการศึกษาคือ อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ขอบเขตด้านประชากร และ กลุ่มตัวอย่างเป็นครัวเรือน จาก 48 หมู่บ้าน จำนวน 127 ครัวเรือน (สุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง) มีวิธีการและใช้เครื่องมือในการดำเนินโครงการวิจัยโดยการเข้าร่วมสังเกตการประชุมเพื่อเตรียมโครงการระดับจังหวัด การสัมภาษณ์เชิงลึก พัฒนาการระดับอำเภอ ใช้แบบสอบถามสำหรับผู้เข้าร่วมโครงการจัดทำบัญชีครัวเรือน และใช้สถิติค่าเฉลี่ย (Mean) และ T-test ในการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมโครงการ

ผลการศึกษา

การวิจัยในครั้งนี้แบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 การศึกษาปัญหาของกระบวนการดำเนินโครงการจัดทำบัญชีครัวเรือน และ ส่วนที่ 2 การพัฒนากระบวนการดำเนินโครงการผล การศึกษามีดังต่อไปนี้

1. ปัญหาในการดำเนินโครงการจัดทำบัญชีครัวเรือน

จากการเข้าร่วมสังเกตการณ์ประชุมของผู้รับผิดชอบโครงการในระดับจังหวัด อำเภอ พบว่าใน ด้านกระบวนการดำเนินโครงการ การทำความเข้าใจในการดำเนินโครงการร่วมกันของทุกฝ่ายยังไม่ชัดเจน

ผู้มีส่วนร่วมในโครงการมีความเข้าใจในการดำเนินโครงการไม่ตรงกัน การดำเนินโครงการไม่ต่อเนื่อง และไม่สามารถที่จะรวบรวมข้อมูลบัญชีครัวเรือนกลับมาวิเคราะห์ให้เห็นถึงปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของประชาชน จึงไม่สามารถที่จะนำไปสู่กระบวนการในการแก้ไขปัญหาย่างตรงจุดและตรง ความต้องการ อย่างที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้ได้

ผลการสัมภาษณ์เชิงลึกพัฒนาการอำเภอได้ แสดงความคิดเห็นว่า “การดำเนินโครงการเป็น นโยบายมาจากระดับบน ต้องดำเนินโครงการตาม นโยบาย” โดยการแสดงความคิดเห็นในลักษณะเช่นนี้ แสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นในการดำเนินตามนโยบาย ของรัฐบาล แต่เนื่องจากการวางแผนร่วมกันในการ ดำเนินโครงการไม่สามารถทำให้เข้าใจถึงวัตถุประสงค์ ที่แท้จริง รวมทั้งกระบวนการดำเนินโครงการ และยัง ขาดการสร้างกระบวนการติดตามโครงการ ดังที่ได้ แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า “พัฒนาการมีเพียงคน เดียว ต้องอาศัยคนในพื้นที่ แต่ก็ยังไม่สามารถกระตุ้น ให้เกิดการติดตามอย่างต่อเนื่องได้”

ผลจากการสอบถามความคิดเห็นของ ครัวเรือนผู้เข้าร่วมโครงการพบว่า ภาพรวมของระดับ ความคิดเห็นที่มีต่อโครงการอยู่ในระดับน้อยโดยมี ค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นทั้ง 3 ด้านเท่ากับ 2.96 เมื่อศึกษาในแต่ละด้านพบว่าในการดำเนินโครงการ ด้านการทำความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของโครงการอยู่ใน ระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความ คิดเห็นเท่ากับ 3.25 ด้านการติดตามสนับสนุนและด้าน การนำข้อมูลไปใช้อยู่ในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ยของ ระดับความคิดเห็นเท่ากับ 2.84 และ 2.79 ตามลำดับ โดยไม่มีระดับความคิดเห็นในด้านใดที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ใน ระดับมาก หรือมากที่สุด ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นของแต่ละหมู่บ้านในแต่ละด้าน

หมู่บ้าน	ด้านที่ 1 การทำความเข้าใจใน โครงการ	ด้านที่ 2 การติดตามสนับสนุน	ด้านที่ 3 การนำข้อมูลไปใช้	เฉลี่ย
1	3.01	2.78	2.83	2.87
2	3.04	3.04	3.26	3.11
3	3.40	2.98	3.22	3.20
4	2.89	2.41	2.03	2.44
5	3.35	2.54	2.43	2.77
6	3.11	2.70	2.61	2.81
7	3.66	2.73	2.67	3.02
8	3.57	3.52	3.30	3.46
เฉลี่ย	3.25	2.84	2.79	2.96

การทดสอบความแตกต่างในระดับความคิดเห็นของแต่ละหมู่บ้านเกี่ยวกับกระบวนการจัดทำบัญชีครัวเรือนในด้านการทำความเข้าใจในโครงการและการติดตามสนับสนุน พบว่าส่วนใหญ่มีระดับความ

คิดเห็นไม่ต่างกัน แต่พบว่าในด้านการนำข้อมูลไปใช้ส่วนมากมีระดับความคิดเห็นแตกต่างกัน ดังที่แสดงในตารางที่ 2 ถึง ตารางที่ 4

ตารางที่ 2 ความแตกต่างในความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำความเข้าใจในการดำเนินโครงการของแต่ละหมู่บ้าน

หมู่บ้าน	1	2	3	4	5	6	7	8
1								
2	0.820							
3	0.0624	0.0525						
4	0.7136	0.6249	0.1949					
5	0.0420*	0.0600	0.8585	0.1577				
6	0.7102	0.7507	0.3702	0.5523	0.1425			
7	0.0062**	0.0069**	0.2150	0.0509	0.2236	0.0991		
8	0.0002**	0.0000**	0.2838	0.0588	0.2452	0.0856	0.5929	

** ระดับความมีนัยสำคัญที่ 0.01, * ระดับความมีนัยสำคัญที่ 0.05

ตารางที่ 2 แสดงความแตกต่างในระดับความคิดเห็นที่มีต่อการทำความเข้าใจในการดำเนินโครงการของแต่ละหมู่บ้าน ผลการศึกษาพบว่าระดับความคิดเห็นของครัวเรือนที่มีต่อการทำความเข้าใจในโครงการของเจ้าหน้าที่ประจำโครงการในแต่ละหมู่บ้านส่วนมากไม่แตกต่างกัน โดยหมู่บ้านที่ 7 และ 8 มีค่าระดับความคิดเห็นสูงที่สุดอยู่ที่ 3.66 และ 3.57 (จากตารางที่ 1) จึงทำให้มีระดับความคิดเห็นแตกต่างจากหมู่บ้านอื่นอย่างมีนัยสำคัญ แม้ว่าหมู่บ้านที่ 7 และ 8

จะมีค่าระดับความคิดเห็นสูงกว่าหมู่บ้านอื่นๆ แต่ระดับความคิดเห็นก็ยังอยู่เพียงแค่ระดับปานกลาง ซึ่งอาจยังสรุปไม่ได้ว่ามีความเข้าใจในการดำเนินโครงการ ผลการศึกษาจากตารางที่ 1 และ 2 แสดงให้เห็นว่า ผู้ร่วมโครงการมีความคิดเห็นไปทางเดียว โดยเห็นว่าการกระบวนการในการดำเนินโครงการของภาครัฐยังมีความไม่ชัดเจน ไม่สามารถสร้างความเข้าใจในการดำเนินโครงการให้กับผู้เข้าร่วมโครงการได้

ตารางที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการติดตาม สนับสนุน ช่วยเหลือ

หมู่บ้าน	1	2	3	4	5	6	7	8
1								
2	0.2137							
3	0.2347	0.3552						
4	0.2757	0.1657	0.1712					
5	0.0656	0.0148*	0.0220*	0.7061				
6	0.6243	0.0890	0.0782	0.4831	0.3702			
7	0.8567	0.4790	0.5355	0.3068	0.5645	0.9405		
8	0.0160*	0.2189	0.1536	0.0492*	0.0083**	0.0378*	0.0779	

** ระดับความมีนัยสำคัญที่ 0.01, * ระดับความมีนัยสำคัญที่ 0.05

ตารางที่ 3 แสดงความแตกต่างในระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการติดตาม สนับสนุน ช่วยเหลือของเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบติดตามโครงการในแต่ละหมู่บ้าน ผลการศึกษาพบว่าระดับความคิดเห็นของแต่ละหมู่บ้านส่วนมากไม่แตกต่างกัน โดยหมู่บ้านที่ 8 มีระดับความคิดเห็นสูงที่สุดอยู่ 3.52 (จากตารางที่ 1)

จึงทำให้มีความคิดเห็นแตกต่างจากหมู่บ้านอื่น ผลการศึกษาจากตารางที่ 1 และ 3 แสดงให้เห็นว่า ผู้ร่วมโครงการมีความคิดเห็นไปทางเดียว โดยเห็นว่าการดำเนินโครงการยังขาดกระบวนการติดตาม สนับสนุน ช่วยเหลือของเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบติดตามในแต่ละหมู่บ้านอย่างใกล้ชิด

ตารางที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำข้อมูลกลับไปใช้

หมู่บ้าน	1	2	3	4	5	6	7	8
1								
2	0.0008**							
3	0.0170*	0.6127						
4	0.0003**	0.0000**	0.0000**					
5	0.0205*	0.0014**	0.0047**	0.0362*				
6	0.1646	0.0005**	0.0006**	0.0049**	0.4102			
7	0.5839	0.1046	0.1488	0.0715	0.3965	0.8485		
8	0.0041**	0.8027	0.6588	0.0000**	0.0001**	0.0032**	0.0342*	

** แสดงถึงระดับความมีนัยสำคัญที่ 0.01, * แสดงถึงระดับความมีนัยสำคัญที่ 0.05

ตารางที่ 4 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำข้อมูลกลับไปใช้ ผลการศึกษาพบว่าระดับความคิดเห็นของแต่ละหมู่บ้านมีความแตกต่างกัน แต่อย่างไรก็ตามระดับความคิดเห็นในด้านนี้มีระดับเฉลี่ยรวมทุกหมู่บ้านค่อนข้างต่ำ โดยมีระดับความคิดเห็นเฉลี่ยอยู่ที่ 2.79 (จากตารางที่ 1) ผลการศึกษาจากตารางที่ 1 และ 4 แสดงให้เห็นว่า โครงการยังขาดกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลและนำข้อมูลกลับไปวิเคราะห์ จึงทำให้โครงการไม่

ประสบความสำเร็จในการนำข้อมูลไปวิเคราะห์เพื่อแก้ปัญหาให้กับชุมชนตามที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้

นอกจากนี้ผลการศึกษาสอดคล้องกับที่ผู้ร่วมโครงการได้ระบุถึงปัญหาเพิ่มเติมไว้ โดยแยกเป็น

- 1) ปัญหาจากการดำเนินโครงการของภาครัฐ
- 2) ปัญหาจากเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล (แบบบันทึกบัญชีครัวเรือน) และ 3) ปัญหาจากตัวผู้เข้าร่วมโครงการเอง โดยปัญหาจากการดำเนินโครงการของภาครัฐ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ภาครัฐหรือผู้นำ

ชุมชนไม่ได้เข้ามาติดตามอย่างต่อเนื่อง มีการเปลี่ยนเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการ การดำเนินโครงการไม่ต่อเนื่อง ทำแล้วหยุดแล้วมาเริ่มทำใหม่ หรือทำเพียงแค่มุขมนตรีที่กรมการรัฐก็หยุดดำเนินโครงการ การคัดเลือกผู้เข้าร่วมโครงการไม่มีกระบวนการที่ชัดเจน ให้ผู้นำชุมชน หรือ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เป็นผู้เลือก คราวเรือนไม่เห็นผลลัพธ์ของโครงการการจัดทำบัญชีครัวเรือนในครั้งนี้ เนื่องจากไม่มีการวิเคราะห์ข้อมูลและนำข้อมูลไปใช้เพื่อแก้ปัญหาพร้อมกันระหว่างภาครัฐและชุมชน รวมทั้งประเด็นปัญหาในเรื่องความซับซ้อนในการจัดทำบัญชีครัวเรือน เนื่องจากต้องทำบัญชีครัวเรือนถึง 2 เล่มพร้อมกัน ทั้งเล่มของโครงการจากภาครัฐ และเล่มที่ส่ง ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.)

ปัญหาจากเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล (แบบบันทึกบัญชีครัวเรือน) ได้แก่ แบบบันทึกมีความยุ่งยาก ประเด็นสุดท้ายในเรื่องของปัญหาที่สืบเนื่องมาจากตัวผู้จัดบันทึกเอง ได้แก่ การลืมนัด ไม่มีเวลาจด และครัวเรือนรู้สึกเครียดเมื่อบันทึกรายรับรายจ่าย จึงไม่อยากจัดทำบัญชีครัวเรือนอีกต่อไป

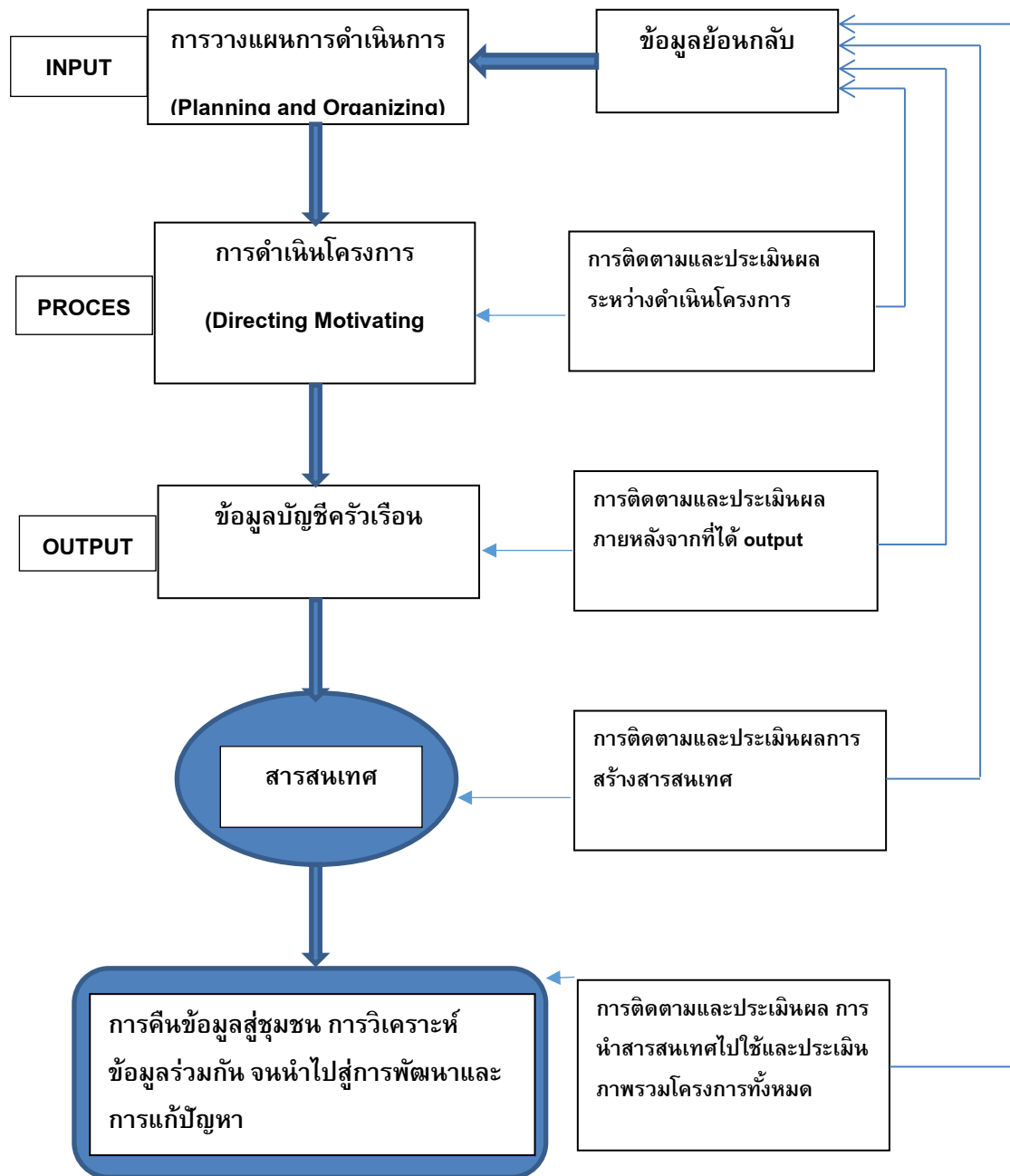
การพัฒนากระบวนการจัดทำบัญชีครัวเรือน

จากผลการศึกษาปัญหาในการดำเนินโครงการจัดทำบัญชีครัวเรือนภายใต้โครงการบำบัดทุกข์บำรุงสุขที่แสดงให้เห็นถึงประเด็นปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นในการดำเนินโครงการ เมื่อพิจารณาการดำเนินโครงการภายใต้ทฤษฎีระบบที่ประกอบไปด้วย

องค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กันได้แก่ สิ่งที่ป้อนเข้าไป (Input) กระบวนการ (Process) และผลงาน (Output) จะเห็นว่าโครงการดังกล่าวมีวางแผนการดำเนินโครงการ โดยใส่ทรัพยากรต่างๆลงไปในการดำเนินโครงการ (Input) มีกระบวนการ (Process) ในการดำเนินโครงการ มีการตั้งเป้าหมายหรือผลงาน (Output) ที่ต้องการ แต่สิ่งที่โครงการนี้ขาดไปคือ การติดตามและประเมินผล ในแต่ละขั้นตอนของการดำเนินโครงการ จึงทำให้โครงการไม่ทราบผลการดำเนินโครงการในแต่ละขั้นตอนและขาดการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในโครงการอย่างทันเวลา

ดังนั้นสิ่งที่ช่วยให้สามารถตรวจสอบว่ากิจกรรมต่าง ๆ ภายใต้โครงการบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ มีส่วนใดที่ต้องแก้ไขปรับปรุง จึงต้องมีการจัดทำข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) ซึ่งจะช่วยให้อาจสามารถปรับปรุง ตัวป้อน (Input) กระบวนการ (Process) เพื่อให้ได้ผลงาน (Output) ตามที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้ต่อไป

เพื่อให้โครงการดังกล่าวสามารถที่จะดำเนินต่อไปได้และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จึงสามารถที่จะพัฒนากระบวนการจัดทำบัญชีครัวเรือนได้ตั้งแผนภาพที่ 3 ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 3 ระบบการดำเนินโครงการจัดทำบัญชีครัวเรือน

จากภาพที่ 3 ภายใต้ทฤษฎีระบบ ที่ประกอบไปด้วย 3 ส่วนที่เกี่ยวข้องกัน คือ [5] Input-การวางแผนการดำเนินโครงการ Process-การดำเนินโครงการ และ Output- ข้อมูลจากบัญชีครัวเรือน ในทุกๆขั้นตอน สิ่งที่จะต้องทำคือระบบการติดตามและประเมินผล และการให้ข้อมูลย้อนกลับ เพื่อที่จะสามารถปรับปรุงหรือแก้ปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นได้อย่างทันเวลา ดังนั้นจากปัญหาที่เกิดขึ้นในการดำเนินโครงการตามนโยบายของภาครัฐ หากมีการ

กำหนดระบบการติดตามและประเมินผลในทุกๆขั้นตอน จะทำให้ปัญหาต่างๆถูกค้นพบและได้รับการแก้ไข และทำให้โครงการสามารถดำเนินต่อไปได้ ทั้งยังเป็นการควบคุมการดำเนินงานให้เป็นไปตามขั้นตอนที่วางไว้ ซึ่งจะช่วยให้การทำงานบรรลุตามเป้าหมาย โดยใช้เวลา งบประมาณ และบุคลากรอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด

วิจารณ์และสรุปผล

การบัญชีเป็นศิลปะของการจัดบันทึกรายการหรือเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการเงินไว้ในรูปของเงินตรา จัดแยกหมวดหมู่ของรายการที่บันทึก สรุปผล และวิเคราะห์ความหมายของรายการที่ได้จัดบันทึกไว้ โดยจัดทำในรูปของรายงานทางการเงิน [6] ข้อมูลทางการบัญชีที่ได้จัดบันทึกไว้จะมีประโยชน์ก็ต่อเมื่อข้อมูลดังกล่าวถูกนำไปใช้ [7] นั่นคือหากมีเพียงการจัดบันทึกข้อมูลต่าง ๆ แต่ไม่มีการสรุปผลและวิเคราะห์และนำไปใช้ ข้อมูลทางการบัญชีที่ได้จัดบันทึกไว้ก็จะไม่มีประโยชน์ ผลการวิจัยในครั้งนี้พบว่า การดำเนินโครงการบำบัดทุกข์บำรุงสุขของกระทรวงมหาดไทย ที่ได้ใช้การจัดทำบัญชีครัวเรือนเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการเข้าถึงปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของประชาชน โดยกำหนดให้ครัวเรือนเป็นผู้บันทึกรายรับ-รายจ่ายของครัวเรือนเอง ข้อมูลที่ได้บันทึกไม่ถูกเก็บรวบรวมและนำไปประมวลผลที่ได้วางแผนไว้ ทำให้ข้อมูลบัญชีครัวเรือนที่ได้จัดบันทึกไว้ไม่เกิดประโยชน์

ผลการวิจัยในการสอบถามระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินโครงการพบว่าในด้านการทำความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของโครงการอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการติดตามสนับสนุนช่วยเหลือและด้านการนำข้อมูลไปใช้อาศัยอยู่ในระดับน้อย และพบว่าในแต่ละหมู่บ้านมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินโครงการจัดทำบัญชีครัวเรือนด้านการทำความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของโครงการและด้านการติดตามสนับสนุนช่วยเหลือไม่แตกต่างกันโดยมีระดับความคิดเห็นเฉลี่ยอยู่ที่ 3.25 และ 2.84 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลางและน้อยตามลำดับ แสดงให้เห็นถึงปัญหาในการทำความเข้าใจให้ตรงกันในวัตถุประสงค์และวิธีการดำเนินโครงการ นอกจากนี้ยังพบปัญหาในเรื่องของการขาดการติดตาม การวัดผลและประเมินผลโครงการ

ในการพัฒนาระบบการจัดทำบัญชีครัวเรือน ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าจำเป็นต้องมีการให้ความสำคัญตั้งแต่ในระดับนโยบาย มีกำหนดบทบาทหน้าที่ให้ชัดเจน มีกระบวนการสร้างความรู้ความเข้าใจ การมีส่วนร่วม การติดตามและประเมินผลโครงการ เพื่อให้การดำเนินโครงการเป็นไปตามแผนที่วางไว้ การให้ข้อมูลย้อนกลับในทุกขั้นตอนจะทำให้เกิดการปรับปรุง

และแก้ไขปัญหาที่เกิดในการดำเนินโครงการได้อย่างทันเวลา และควรมีการปรับปรุงแบบของแบบบันทึกเพื่อให้สะดวกต่อครัวเรือนในการบันทึกให้มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ควรมีการดำเนินโครงการอย่างต่อเนื่อง และโดยเฉพาะยังควรมีการนำเอาข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการวิเคราะห์และแก้ปัญหาให้กับครัวเรือนอย่างจริงจัง เพื่อให้ครัวเรือนตระหนักถึงความสำคัญของการจัดบันทึกบัญชีครัวเรือน เพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาและการพัฒนาที่ยั่งยืนร่วมกันดังที่ได้ตั้งเป้าประสงค์ไว้ต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษานี้ได้รับทุนสนับสนุนจากงบประมาณแผ่นดินประจำปี 2557 มหาวิทยาลัยพะเยา

เอกสารอ้างอิง

1. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ได้จาก <http://abc.trf.or.th/index.php/moi>
2. ศุภโชค แก้วทอง และ สมบูรณ์ เจริญจิระตระกูล. ผลสัมฤทธิ์ของโครงการจัดบันทึกบัญชีครัวเรือน. สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์; 2552.
3. สุนีย์ ตฤณขจี และ นิยะดา วิเศษบริสุทธิ์. การรับรู้และปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย; 2552.
4. สุพรรณิ ดอนรับ. การทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในจังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่; 2551.
5. เชาวลิย์ พงศ์ผาติโรจน์ และ วรศักดิ์ ทุมมานนท์. การบัญชีขั้นต้น 1. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2552.
6. BALL, R. and P. BROWN. An empirical evaluation of accounting numbers, *Journal of Accounting Research* 6; 1968. 159-178.